

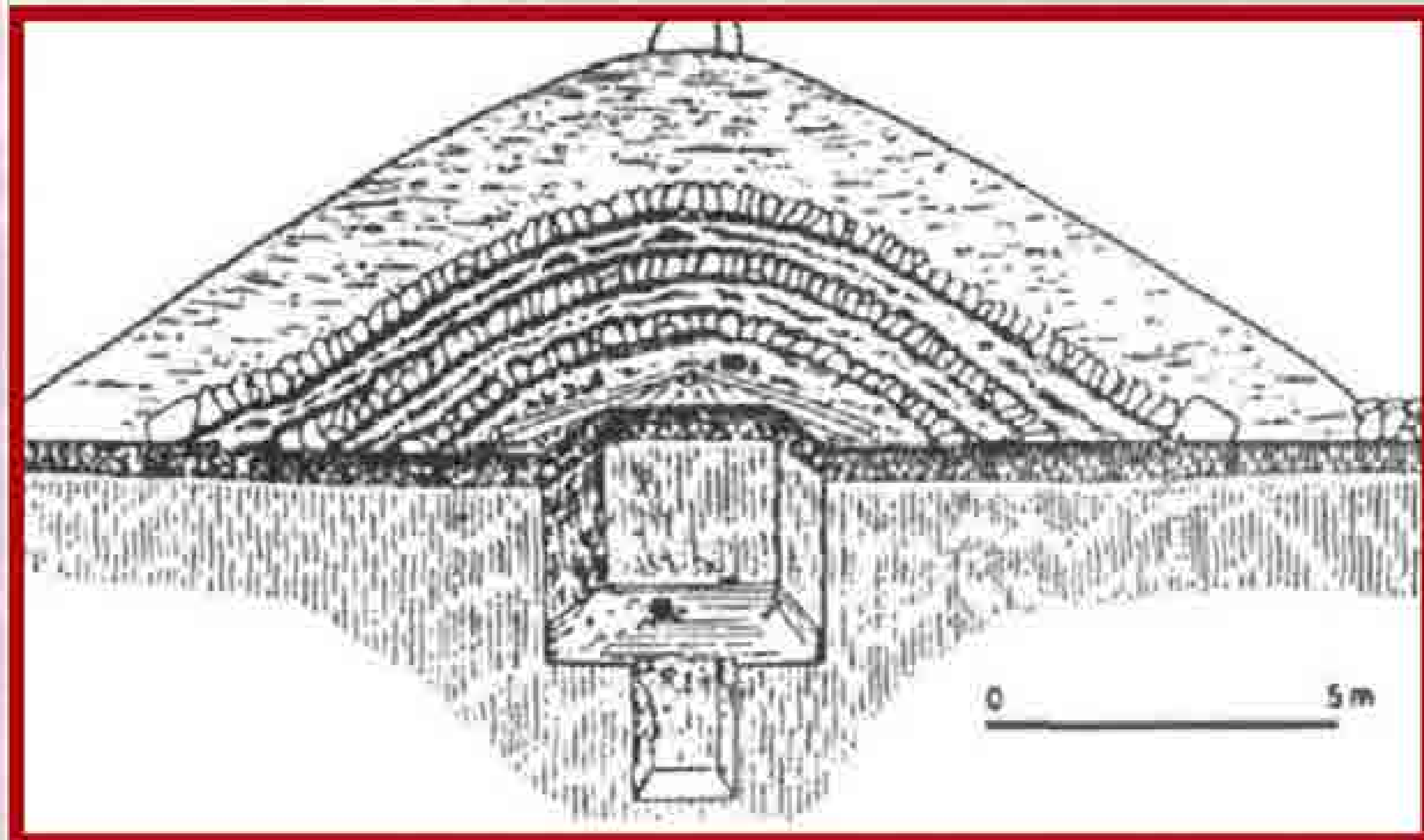
NÁUČNÝ CHODNÍK

“HISTÓRIA KRÁĽOVEJ A KRMEŠA” - TABUĽA I.

Ranné dejiny okolitého regiónu - Haltštatské mohyly z doby železnej : V období okolo r. 750 pred n. l. sa územie severne od Dunaja a západne od rieky Váh stalo severovýchodným areálom kalenderberskej kultúry východohalštatského okruhu. Na juhozápadnom Slovensku sú nálezy tejto kultúry prezentované pamiatkami, medzi ktoré patria hradiská Bratislava-Devín, Smolenice-Molpír, mohyly v Dunajskej Lužnej, Janíkoch, Novej Dedinke, Réci, ako aj nížinné osady v Bratislave-Vajnorochoch, Ivanke pri Dunaji, či ploché žiarové pohrebiská v Špačinciach. Výskum halštatských mohylových pohrebísk na Slovensku zaznamenal za posledných 50 rokov významný posun. Kľúčovou lokalitou pre juhozápadné Slovensko sa stali Nové Košariská (Dunajská Lužná). V Réci sa v r. 1954 až 1955 skúmalo porušené halštatské mohylové pohrebisko. Z 9 mohýl bolo preskúmaných 5. Mapa halštatských mohylových pohrebísk sa na juhozápadnom Slovensku napokon po spomínaných výskumoch značne rozrástla, pričom nápadná bola koncentrácia týchto pamiatok v okolí riek Dunaj a Malý Dunaj. Charakterizovali ich zväčša zoskupenia menších a väčších mohýl v počte 2 až 9, no objavili sa aj solitéry. Pôvodná výška mohýl kolísala od 2 až po 6,5 m s celkovým priemerom od 20-40 m.

Ešte aj v súčasnosti je výška niektorých mohýl z tohoto obdobia značná. Jedna z mohýl v Dunajskej Lužnej mala pred výskumom 460 cm. Na základe strategického umiestnenia našej obce v blízkosti vodného toku sa môžeme domnievať, že stavby tohto typu sa vyskytovali aj v našom chotári, aj keď pravdepodobne už zanikli v dôsledku poľnohospodárskej činnosti.

Stavba mohyly z doby železnej.

Ranné dejiny okolitého regiónu - Regnum Vannianum Najstaršie záznamy a archeologický výskum potvrdzujú starodávny pôvod našej lokality. Na prahu 1. tisícročia reálne toto územie osídľovali starí Germáni a archeológovia práve v našom regióne lokalizujú centrum Marobudovej ríše, resp. Vanniovho kráľovstva. Slovanské osídlenie je tu preukázateľne doložené už z obdobia Veľkomoravskej ríše, keď povedľa Kráľovej pri Senci tiahla významná stredoveká cesta z Bratislavy do Nitry. Podľa antických prameňov sa Vanniovo kráľovstvo rozkladalo medzi riekami Morava a Váh, pričom jeho centrum predstavovala krajina medzi Trnavou, Nitrou a Bratislavou. Vanniovo kráľovstvo zaznamenalo veľký hospodársky a kultúrny rozmach. V bezprostrednom kontakte s rímskymi provinciami zabezpečovalo prienik antických výrobkov a antickej kultúry a tranzit s oblasťami severne od Karpát, ktoré spájala Jantárová cesta vedúca z juhu Európy až k Baltskému moru. Vannius zabezpečoval pevnosťami strategické miesta chrániace cestu a systematicky budoval opevnenia aj na hraniciach kráľovstva. Neskôr boli hranice kráľovstva posunuté až po rieku Hron. Vannius využíval susedstvo Panónie, odkiaľ prúdila na Slovensko keramika, bronzový riad, zbrane i dary Rimanov pre verných barbarských susedov. Bohatol aj vďaka ochrane kupcov, ktorí putovali po prastarej Jantárovej ceste. Vytvoril spojenectvo s kočovnými Jazygmi, ktorí mu za úplatu poskytovali v prípade potreby jazdecké oddiely. Aký bol však jeho pôvod?

Patril ku kmeňu Kvádov, ktorí boli a sú ešte aj v súčasnosti označovaní za Germánov. Avšak novšia historiografia ich však zaraďuje k Venedom (Slovanom). O Venedoch píše byzantský historik Jordanus: „Tento početný ľud, ktorý má mnoho pomenovaní a jeho mená sú odvodené od rôznych rodov a miest, sa predsa nazývajú Sloveni-Venedi“. Doposiaľ nie je známe, kde presne bolo Vanniovo sídlo. Zaujímavé však je, že podľa antických autorov „v srdci kráľovstva rodnej zeme Kvádov vládol princ Nitrobor“, čo výrazne evokuje mesto Nitra. Po Vanniovej smrti vládol syn jeho sestry Vangius a jeho brat Sido. O jeho nástupníctve sa tradujú povesti, že získal trón po povstaniach proti svojmu strýkovi Vanniovi. Vannius síce vzdoroval, ale napokon musel o pomoc požiadať Rimanov a dožil pri západných brehoch Neziderského jazera. Dá sa povedať, že aj toto mnohými mýtmi opradené odbobie dejín sa priamo dotýka kráľovského chotára.

Mapa znázorňujúca kráľovstvo Kvádov za čias cisára.

